

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συνοπτική έκθεση πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1993

Α. Ἐκδοτικά προγράμματα

1. Ἐπιτομὲς ἐγγράφων τοῦ Βρετανικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, F.O. 32/Greece. (Ἐκδότες Φ. Γλύτσης, Χρ. Λοῦκος, Ἐ. Μπελιᾶ).

Ἡ Διευθύνουσα τοῦ Κέντρου Ἐ. Μπελιᾶ συνέχισε τὴν τελικὴ ἐπεξεργασία γιὰ τὸ τυπογραφεῖο τῶν ἐπιτομῶν ἐγγράφων, τοῦ χρονολογικοῦ εὑρετηρίου καὶ τοῦ εὑρετηρίου ἀποστολέων-παραληπτῶν, ὑλικοῦ τὸ ὁποῖο θὰ περιληφθεῖ στὸν τόμο Δ' τῶν «Ἐπιτομῶν».

Ὁ Καθηγητὴς Χρ. Λοῦκος συνέχισε τὴν ἐπεξεργασία τῶν ἐπιτομῶν ἐγγράφων ποὺ θὰ περιληφθοῦν στὸν τόμο Ε' τῶν «Ἐπιτομῶν», καὶ ὀλοκλήρωσε τὴ σύνταξη τοῦ ἀλφαβητικοῦ εὑρετηρίου τῶν ἐπιτομῶν αὐτῶν.

Ὁ ἀπεσπασμένος ἀπὸ τὴ Μέση Ἐκπαίδευση στὸ Κέντρο Γ. Θανόπουλος ἐνέγραψε στὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ ἐπιτομὲς ἐγγράφων τῶν τόμων F.O. 32/ 103, 106, 107, 109 ποὺ θὰ περιληφθοῦν στὸν τόμο Ε' τῶν «Ἐπιτομῶν».

2. Ἀρχεῖο Ἰωάννου Κωλέττη. (Ἐκδότες Β. Πλαγιανάνκου-Μπεκιάρη, Ἀ. Στεργέλλης).

Ὁ Ἐρευνητὴς Ἀ. Στεργέλλης ὀλοκλήρωσε τὴ σύνταξη τοῦ βιογραφικοῦ σημειώματος γιὰ τὸν Ἰω. Κωλέττη, συνέταξε ἐνιαῖο χρονολογικὸ εὑρετήριο τῶν προεπαναστατικῶν ἐγγράφων καὶ καταστίχων καὶ κατήρτισε πῖνακα τῶν ὁμοιοτύπων τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται στὸν τόμο Α' τοῦ ἔργου.

Ἡ Ἐ. Μπαλωτῆ ἀσχολήθηκε, σύμφωνα μὲ τὴν ἀπὸ 5.11.1992 σύμβαση ἔργου ποὺ τῆς ἔχει ἀνατεθεῖ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μὲ τὴν ἐγγραφή στὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ καὶ τὴν ἐκτύπωση μεταγεγραμμένων ἐγγράφων τὰ ὁποῖα θὰ περιληφθοῦν στὸν τόμο Β' τοῦ ἔργου.

3. Ἐκθέσεις W. Meyer. (Ἐκδότες † Ἐλ. Πρεβελάκης, Κ. Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου).

Ἡ Ἐρευνήτρια Κ. Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου ἀσχολήθηκε μὲ τὰ ἐξῆς ἀντικείμενα: α. Συνέχισε τὴν ἐπιμέλεια τῆς ἐκτύπωσης τοῦ τόμου Α' τῶν Ἐκθέσεων W. Meyer (διορθώσεις τυπογραφικῶν δοκιμῶν, ἐπίβλεψη τῆς συντάξεως τοῦ εὑρε-

τηρίου τοῦ τόμου, τὸ ὁποῖο συντάσσει ἡ Β. Θεοδώρου). β. Ἄρχισε τὴν ἐπιμέλεια τοῦ τόμου Β' τῶν Ἐκθέσεων W. Meyer (διορθώσεις τυπογραφικῶν δοκιμῶν).

Ὁ Ἐρευνητὴς Ἀ. Στεργέλλης ἐπιμελήθηκε τὴν ἔκδοση τῶν ἰταλικῶν ἐγγράφων ποὺ περιλαμβάνονται στοὺς τόμους Α' καὶ Β' τῶν Ἐκθέσεων W. Meyer.

4. Περιγραφικὸς κατάλογος τῆς σειρᾶς F.O. 78/ 97-221 τῶν βρετανικῶν ἀρχείων. (Ἐκδότες Ἰ. Ἐλ. Πρεβελάκης, Ἐ. Γαρδίκια-Κατσιαδάκη). Ἡ Ἐρευνήτρια Ἐ. Γαρδίκια-Κατσιαδάκη συνέχισε τὴν ἀναθεώρηση τῶν περιλήψεων τῶν τόμων τῆς σειρᾶς F.O. 78/97-221, οἱ ὁποῖες θὰ περιληφθοῦν στὴν ἔκδοση τοῦ περιγραφικοῦ καταλόγου.

5. Κώδικας ἀρ. 35 Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ. (Ἐκδότες Εὐθ. Σουλογιάννης, Ἰφ. Μποτουροπούλου).

Ὁ Ἐρευνητὴς Εὐθ. Σουλογιάννης ἀσχολήθηκε μὲ τὸ σχολιασμὸ τοῦ Κώδικα Ραγκαβῆ καὶ τὴ σύνταξη τοῦ Προλόγου τῆς ἐκδόσεως.

Ἡ ἀπεσπασμένη ἀπὸ τὴ Μέση Ἐκπαίδευση στὸ Κέντρο Ἰφ. Μποτουροπούλου ἀσχολήθηκε μὲ τὴ μεταγραφή τῶν γαλλικῶν καὶ γερμανικῶν κειμένων τοῦ Κώδικα Ραγκαβῆ, τὰ ὁποῖα εἶναι πολὺ δυσανάγνωστα, καὶ τὸν ἔλεγχο τοῦ ἤδη μεταγεγραμμένου ὑλικοῦ τοῦ Κώδικα. Κατήρτισε βιογραφικὸ χρονολογικὸ πῖνακα τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ, καὶ ἄρχισε τὴ σύνταξη ἐργογραφικοῦ πῖνακα τοῦ ἰδίου.

B. Πρόγραμμα Βιβλιογραφίας

Συνεχίστηκε ἡ ἐργασία γιὰ τὴν προώθηση τῆς Ἱστορικῆς Βιβλιογραφίας ἀπὸ τὸ 1800 καὶ ἐξῆς μὲ σύνταξη δελτίων κατὰ συγγραφεῖς καὶ εὐρετηρίαση τῶν δημοσιευμάτων ἀπὸ ἀποψη ὀνοματολογική, πραγματολογική καὶ χρονολογική. Προέκυψαν 5.469 δελτία. Στὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἐργάσθηκαν ὁ Συντάκτης τοῦ Κέντρου Π. Μάτσης, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ ὑπεύθυνος τοῦ προγράμματος, ὁ Ἐρευνητὴς Εὐθ. Σουλογιάννης καὶ ὁ ἀπεσπασμένος ἀπὸ τὴ Μέση Ἐκπαίδευση στὸ Κέντρο Γ. Θανόπουλος. Ὁ πρῶτος ἐβιβλιογράφησε 100 βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου. Ἀπὸ τὴ βιβλιογράφηση αὐτὴ προέκυψαν 7.000 δελτία. Ὁ δεῦτερος ἐβιβλιογράφησε 23 βιβλία. Προέκυψαν 1112 δελτία. Ὁ τρίτος ἐβιβλιογράφησε 172 βιβλία σὲ γερμανικὴ γλῶσσα. Προέκυψαν 857 δελτία.

Γ. Βιβλιοθήκη

Στὸ ἀντικείμενο αὐτὸ ἐργάσθηκαν ὁ Συντάκτης Π. Μάτσης, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ ὑπεύθυνος τῆς Βιβλιοθήκης, καὶ ὁ ἀπεσπασμένος ἀπὸ τὴ Μέση Ἐκπαίδευση στὸ

Κέντρο Γ. Θανόπουλος. Ὁ πρῶτος κατέγραψε στὸ Βιβλίο Εἰσαγωγῆς ἐντύπων τοῦ Κέντρου 238 βιβλία. Ὁ δεύτερος 29 βιβλία. Σύνολον καταγραφέντων βιβλίων 277. Ὁ Γ. Θανόπουλος ἐνέγραψε ἐπίσης στὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ 145 δελτία τοῦ προσωρινοῦ δελτιοκαταλόγου τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου σὲ ἐφαρμογὴ σχετικοῦ προγράμματος βιβλιογραφήσεως (CD/ISIS).

“Ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στὸ Κέντρο συνεργάσθηκαν στὴν καταγραφή τῆς Βιβλιοθήκης Ἐλ. Πρεβελάκη, τὴν ὁποία ἡ κ. Λιλή Πρεβελάκη ἐδώρισε στὸ Κέντρο.

Δ. Ἀρχεῖο

Ἡ Μ. Σπηλιωτοπούλου, ἡ ὁποία ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου εὑρίσκεται σὲ ἐκπαιδευτικὴ ἄδεια, κατέγραψε στὸ Βιβλίο Εἰσαγωγῆς Χειρογράφων τοῦ Κέντρου τὸ Ἀρχεῖο Δ. Χατζίσκου. Ὁ Γ. Θανόπουλος κατέγραψε στὸ Βιβλίο Εἰσαγωγῆς Μικροταινιῶν τοῦ Κέντρου 56 μικροταινίες ἀρχεῖο ὑλικοῦ, ἀπὸ τὶς ὁποῖες προέκυψαν 165 δελτία.

Ε. Ἐξυπηρέτηση ἐρευνητῶν

Τὸ Κέντρο ἔθεσε στὴ διάθεση ἐρευνητῶν ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐκπόνηση διδακτορικῶν διατριβῶν ἢ ἄλλων ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν μελετῶν χειρόγραφο καὶ μικροφωτογραφημένο ἀρχεῖο ὑλικό.

ΣΤ. Δραστηριότητες τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

Ἡ Ἐρευνήτρια Ἐ. Γαρδίκια-Κατσιαδάκη ἀπασχολήθηκε στὰ ἐξῆς ἀντικείμενα:

- Τὴν παρακολούθηση τοῦ δικτύου Apple Macintosh τοῦ κτιρίου τῆς ὁδοῦ Ἀναγνωστοπούλου 14 (λειτουργία συστήματος, προμήθεια συμπληρωματικοῦ ἐξοπλισμοῦ).
- Τὴ διενέργεια ὡς μέλος ἐπιτροπῆς τοῦ κλειστοῦ διαγωνισμοῦ γιὰ τὴν προμήθεια ὀλοκληρωμένου συστήματος γιὰ τὴν αὐτοματοποίηση τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Παρατηρήσεις

Δὲν προωθήθηκε τὸ πρόγραμμα μικροφωτογραφήσεως ἀπὸ ξένα κρατικὰ ἀρχεῖα ὑλικοῦ ποὺ ἀφορᾷ τὴν ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ 19ου καὶ 20οῦ αἰ., λόγῳ μὴ διαθέσεως τῶν σχετικῶν κονδυλίων. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο δὲν ἔγινε ἡ προγραμματισμένη προκήρυξη γιὰ τὴν ἀνάθεση τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ τόμου Δ' τῶν «Ἐπιτρομῶν».

Ζ. Δραστηριότητες εκτός Κέντρου

1. Ἡ Διευθύνουσα τοῦ Κέντρου Ἐ. Μπελιᾶ συνέχισε τὴν ἐργασία της στὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου (IMXA) μὲ τίτλο «Σωματειακὴ ὀργάνωση καὶ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τῆς Θράκης κατὰ τὸ διάστημα 1856-1922», στὸ ὁποῖο συνεργάζεται μὲ τὴν Κ. Μαμώνη. Ἡ ἐργασία εὐρίσκεται στὸ στάδιο συνθέσεως μελέτης μὲ τὸ ἴδιο θέμα. Ἐπίσης ἔλαβε μέρος στὸ Συμπόσιο τῆς Ἐταιρείας Ἑλληνικοῦ Λογοτεχνικοῦ Ἀρχείου (ΕΛΙΑ) μὲ τίτλο «Ἡ Ἑλλάδα τῶν βαλκανικῶν πολέμων, 1910-1914», μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Οἱ βαλκανικοὶ πόλεμοι στὰ διδακτικὰ βιβλία Ἱστορίας». Ἡ ἀνακοίνωση δημοσιεύθηκε στὰ Πρακτικὰ τοῦ Συμποσίου μὲ τίτλο «Ἡ Ἑλλάδα τῶν βαλκανικῶν πολέμων 1910-1914», Ἀθήνα 1993.

2. Ὁ Ἐρευνητὴς Ἀ. Στεργέλλης ἄρχισε νὰ συγκεντρώνει ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῆς Κωνσταντινουπόλεως «Νεολόγος» ὕλικὸ πού ἀφορᾷ τὴ Λέσβο ἀπὸ τὸ 1880 καὶ ἐξῆς. Ἐπίσης ἔλαβε μέρος στὸ Συνέδριο εἰς μνήμην Κ. Δημαρᾶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν μὲ τίτλο «Νεοελληνικὴ παιδεία καὶ κοινωνία», μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Τὰ “φῶτα” καὶ ἡ διοικητικὴ διαχείριση τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐκπαίδευσης κατὰ τὴν Ἐπανάσταση».

3. Ἡ Ἐρευνήτρια Κ. Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου συνεκέντρωσε καὶ ἐπεξεργάσθηκε ἀρχεῖα καὶ βιβλιογραφικὸ ὕλικὸ γιὰ τὸ ἔργο πού συνθέτει μὲ θέμα «Ἡ παιδεία στὴν Κρήτη, 1868-1882».

4. Ὁ Ἐρευνητὴς Εὐθ. Σουλογιάννης εἶχε τὶς ἀκόλουθες δραστηριότητες: α) Ἐλαβε μέρος σὲ ἐπιστημονικὰ συνέδρια: 1. Συμπόσιο τῆς Ἐταιρείας Ἑλληνικοῦ Λογοτεχνικοῦ Ἀρχείου (ΕΛΙΑ) μὲ τίτλο «Ἡ Ἑλλάδα τῶν βαλκανικῶν πολέμων, 1910-1914», μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ἡ συμβολὴ τῶν Ἑλλήνων τῆς Αἰγύπτου στοὺς ἀγῶνες τοῦ ἔθνους στὴν περίοδο 1912 καὶ ἐξῆς». Ἡ ἀνακοίνωση δημοσιεύθηκε στὰ Πρακτικὰ τοῦ Συμποσίου μὲ τίτλο «Ἡ Ἑλλάδα τῶν βαλκανικῶν πολέμων, 1910-1914», Ἀθήνα 1993. 2. Συνέδριο τοῦ Κέντρου Ἐρευνας καὶ Τεκμηρίωσης μὲ τίτλο «Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Διασπορᾶς» μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ἐρευνα στὶς πηγές τοῦ Ἀπόδημου Ἑλληνισμοῦ. Ἡ περίπτωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου». 3. Συνέδριο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κέντρου Δελφῶν καὶ τῆς Ἐταιρείας Ἑλληνοαραβικῶν Σπουδῶν μὲ τίτλο «Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ Μ. Ἀνατολή» μὲ θέμα «Ἡ ἀκτινοβολία τῶν Ἑλλήνων στὴ νεότερη Αἴγυπτος». 4. Διεθνὴς Συνάντηση γιὰ τὰ 150 χρόνια τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας στὴν Ἀλεξάνδρεια μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀλεξάνδρειας στὸ παρελθόν». 5. Συνέδριο γιὰ τὸν Νικ. Πλαστήρα. 6. Συνέδριο τοῦ ΟΗΕ γιὰ τὴν πόλη τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸ Παλαι-

στινιακό ζήτημα. β) Έκανε διαλέξεις στην Ελλάδα και την Αίγυπτο, μετέσχε σε επιτροπές και συμβούλια για επιστημονικά ζητήματα, μεταξύ των οποίων και η ίδρυση Πανεπιστημιακού Κέντρου Μεταπτυχιακών Σπουδών, έδημοσίευσε άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, και έτυχε διακρίσεως από το American Biographical Institute, Inc. γ) Τυπώνονται δύο μελέτες του Εύθ. Σουλογιάννη: «Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής (1809-1892)», «Ελληνική Κοινότητα Αλεξάνδρειας (1843-1993)».

5. Η Έρευνήτρια Έ. Γαρδίκια-Κατσιαδάκη είχε τις ακόλουθες δραστηριότητες: α) Άρχισε την επεξεργασία για έκδοση των επιστολών του συνταγματάρχη Λεωνίδα Παρασκευοπούλου προς τη γυναίκα του, επιστολές οι οποίες καλύπτουν την περίοδο των βαλκανικών πολέμων 1912-1913. β) Μετέσχε στην Οργανωτική Επιτροπή του τριήμερου Συμποσίου με τίτλο «Η Ελλάδα των βαλκανικών πολέμων 1910-1914», το οποίο έπραγματοποίησε η Έταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (ΕΛΙΑ) κατά το διάστημα 4-6 Απριλίου 1993. γ) Έλαβε μέρος στο Συμπόσιο αυτό με θέμα ανακοινώσεως «Τά έλληνικά συμφέροντα στην οικονομική Διάσκιψη των Παρισίων». Η ανακοίνωση δημοσιεύθηκε στα Πρακτικά του Συμποσίου με τίτλο «Η Ελλάδα των βαλκανικών πολέμων, 1910-1914», Αθήνα 1993. δ) Επιμελήθηκε τον τόμο των Πρακτικών σε συνεργασία με τη Λύδια Τρίχα. ε) Συμμετέσχε ως επιστημονική υπεύθυνος στην πραγματοποίηση της Έκθέσεως «Η Αθήνα των Βαλκανικών πολέμων». Έκθέσεως την οποία συνδιοργάνωσαν το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων και η Έταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου. στ) Είχε την επιστημονική επιμέλεια του Λευκώματος της Έκθέσεως.

6. Ο άπεσπασμένος από τη Μέση Εκπαίδευση στο Κέντρο Γ. Θανόπουλος έδημοσίευσε σε εφημερίδες άρθρα ιστορικού περιεχομένου. Επίσης μετέφρασε και έσχολίασε το έργο του Karl Krumbacher «Griechische Reise. Blaeter. Aus dem Tagebuch einer Griechischen Reise in Griechenland und in der Turkei», Berlin (August Hettler), 1886, σσ. XLIII + 390. Έκδίδεται στις εκδόσεις «Ιστορητής».

7. Η άπεσπασμένη από τη Μέση Εκπαίδευση στο Κέντρο Ίφ. Μποτουροπούλου είχε τις ακόλουθες δραστηριότητες: α) Συμμετέσχε στην Οργανωτική Επιτροπή του Διήμερου του άφιερωμένου στο Γάλλο φιλόσοφο Ernest Renan για τα 100 χρόνια από το θάνατό του. Το Διήμερο είχε τεθεί υπό την αιγίδα του Ύπουργείου Πολιτισμού και της Ακαδημίας Αθηνών. β) Συνεργάσθηκε με το Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών για τη διοργάνωση Έκθέσεως σχετικά με την εικόνα και τα μνημεία της Αθήνας κατά την εποχή που την έπισκέφθηκε ο Ernest Renan. γ) Οργάνωσε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών Στρογγυλή Τράπεζα με Γάλλους και Έλληνες ειδικούς μελετητές του έργου του Renan. Στη Στρογγυλή

Τράπεζα έλαβε μέρος με θέμα ανακοινώσεως «Ένα ανέκδοτο χειρόγραφο του Ε. Renan για την έλληνική γλώσσα κατά το Μεσαίωνα στη Δύση». Επίσης μετέφρασε για την περίσταση την «Προσευχή του Renan στην Ακρόπολη». Δημοσιεύθηκε στις εκδόσεις Kaufmann. δ) Έκανε διαλέξεις σχετικές με το Renan. ε) Έδημοσίευσε τη διδακτορική της διατριβή με τίτλο «Ο Ernest Renan και η σύγχρονη Ελλάδα», καθώς και άρθρα για το Renan στον τόμο «Mémorial Renan», και στα περιοδικά «Bulletin des Études Balkaniques», «Griffon» και «Ιχνευτής».

Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 1993

Η Διευθύνουσα
Ελένη Μπελιᾶ